

Sotsiaalne ja tööalane rehabiliteerimisatsioon

Seni on rehabiliteerimisooni pakutud sotsiaalteenuse-na, mille eesmärk on inimese iseseisva toimetuleku, sotsiaalse integratsiooni ja töötamise või tööle asumise soodustamine. Viimane eesmärk on aga saanud üsna vähe tähelepanu. Samas on väga oluline, et rehabiliteerimisooni teenust toetaks ettevõttega inimeste tööle saamist ja seal püsimist. Seeõttu hakatakse alates 2016. aastast pakutama kahte eri eesmärgiga rehabiliteerimisooni. Kuigi sotsiaalsel ja tööalasel rehabiliteerimisoonil on sarnane loetelu teenustest, mille hulgas kliendile sobivaid valida, on rehabiliteerimisoonidel siiski erinevad eesmärgid, millest tulenevalt valitakse inimesele vajalik teenus.

Sotsiaalne rehabiliteerimisoon on sotsiaalkindlustusamet pakutav sotsiaalteenus, mille eesmärk on toetada inimest igapäevaeluga toimetulekul. Teenust pakutakse lastele, puuduva töövõimega tööelastele, aktiivsusõuet mitte täitvatele osalise töövõimega inimestele ning pensionäerlastele. Tööalane rehabiliteerimisoon on töötukassa pakutav tööturuteenus, mille eesmärgiks on kliendi tööelulis ettevalmistamine, tema tööle asumise või töötamise toetamine. Teenust hakatakse osutama tööelasele (ehk alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionäärini) inimesele, kellele on määratud kas puue, püsiv töövõimeetus, invaliidisusgrupp tähtajalt või osaline töövõime ning kes osib tööd (on registreeritud töötut) või on hõivatud tegevusega, mis ei lase tal töötuna arvel olla (nt tööajal, õppijal, etevõtteajal, ajateenistuses olijal).

Rehabiliteerimisoon aitab vähendada puudest tulenevaid piiranguid ning avardab puuetega inimeste võimalusi.

Tööalase rehabiliteerimisooni vajadust hindab nõustamise käigus töötukassa juhtumikorraldaja, kes leiab kliendiga kokku rehabiliteerimisooni eesmärgi ja tegevused või reha-

bilitatsiooniprogrammis osalemise, mis pannakse kirja individuaalses tegevuskavasse. Klient valib soovitud sotsiaalkindlustusameti tegevusloega teenuseosutajatest en-

dale sobivaima. Tööalase rehabiliteerimisooni alaseid teenuseid osutavad ja tegevusi viivad läbi rehabiliteerimisoonikeskonna spetsialistid vastavalt oma erialasele pädevu-

sele. Rehabiliteerimisoonikeskonda kuulub vähemalt kolm spetsialisti, neist üks sotsiaaltöötaja. Teine ja kolmas liige varieeruvad olenevalt kliendi erivajadusest. Tööalase

rehabiliteerimisooni teenuse mahthkestus sõltub kliendi individuaalsest vajadusest, kuid on tavaliselt hulknäoline. Teenuse eelarve tasub töötukassa.

Raimo Saadi,
sotsiaalkindlustusameti
riigimeetme juht

Sotsiaalkindlustusameti on koos partneritega töötanud välja ja ette valmistanud muudatused tehniliste abivahendite soodustingimustel kompenseerimise korralduses. Uus kord tagab üle Eesti abivahajate võrdse kohtlemise. Teenus on ka paremini seotud teiste inimeste toimetulekut mõjutavate sotsiaalteenustega (nt rehabiliteerimisooniga) ning järgib töövõimeformi eesmärke.

Seni on abivahendite korraldust haldanud maavalitsused, kes on oma võimaluste piires teinud head tööd. Paraku on praegu kehtivas korras puudusi, mis on tekitanud probleeme nii ebaühtlase teenuse kui kättesaadavuse osas.

Stisteemi muutmise eesmärk on teha abivahendite kättesaadavamaks, lihtsustada abivahendite taotlemise menetlust, kasutada raha efektiivsemalt ning soodustada inimeste valikuvabadust abivahendite valikul. Sotsiaalteenuse na osutajate abivahendite osutise ja ühtimise administreerimine koondub sotsiaalkindlustusametisse (SKA). Stisteemi korraldusele nii õiguslikust küljest kui ka sisuliselt, täpsustades abivahendi ostmise ja ühtimise hüvitisega kaasnevat õigusi ja kohustusi, teenu-

Pildid kättemarkargud.

seosutajatele esitatavaid nõudeid ning inimesele abivahendi ostmise ja ühtimisega kaasnevaid õigusi ja kohustusi. Seejuures seotakse abivahendi kompenseerimine tööelastele isikutele töövõime hindamisega. Seose loomine tagab, et abivahendid oleks mitmekilgise funktsionaalsusega ja kasutatavad nii igapäeva- kui ka tööelul.

Inimese jaoks paraneb abivahendite kättesaadavus. Uue korra kohaselt võib inimene pöörduda kõikiidesse Eesti abivahenditega tegelevatesse ettevõtetesse, kellega on SKA sõlminud lepingu. Enam ei pea pöörduma ettevõttega, kellega elukohajärgne maavalitsus on sõlminud teenusmahu lepingu. Ehk inimese valikud ei piirdu enam oma maakonnaga, vaid valida saab teenuseosutajat üle Eesti.

Lihtsamaks muutub ka abivahendi taotlemine. Taotluse võib esitada elektroonselt ning ise SKA-se kohale minema ei pea.

Muudatustega käsitades luuakse abivahendite register, millele saab ligi ka internetis. Registriist saab tulevate tunul olevatest abivahenditest, nende hindadest ja pakkujatest. Enam ei pea pakkujatega ühendust võtma ega ise kohale minema või koha esimese jures valiku tegema. Inimene saab uurida ning võrrelda abivahendite ja nende hindu enne ettevõttesse pöördumist ning valida sobiva toote ja müüja kodus olles.

Kui need muudatused puudutavad abivahendi vajajat üldise sõltumata sellest, kas tegu on lase, tööelase või eaka inimesega, siis tööelaste inimeste parema toetamiseks tuleb veel muutus-

Varasemalt oli olukord, kus inimesel võis olla kaks suhtelist sarnast abivahendit – üks töö tegelemiseks ja üks igapäevaelu toimetamiseks. See tekitas segadust inimestes ja kasutas riiklikke vahendeid ebaefektiivselt. Muudatu järgsel väljastab kõik abivahendid sotsiaalkindlustusamet – neid, mida inimene vajab igapäevase toimetamiseks, kui töötamiseks. Nii saab inimene ü abivahendit (nt proteesi või ratsatooli), mis aitab toime tulla nii tööl kui ka töötada. Erandjäätavad vaid need abivahendid, da inimene vajab ainult töö teetamiseks ja ei vaja seda mujal tmetamiseks. Nende abivahendite vajaduse tuvastab ja väljast töötkassa.

Tööelase inimese abivahendite puhul saab oluliseks töövõime hindamisel töötukassa. Muutustel järel saab tööelase inimne abivahendit siis, kui tal on h natud kas osaline või puuduv tövõime.

Üleminekuperioodil on õigis abivahendite ka nel tööelastel kudel, kel on tuvastatud praeg töövõime hindamise alusel tövõime alates 40 protsendist.